

Cô Tây Hoèn Ngô Tất Tố

Gặp phải cảnh mẹ chồng cay nghiệt, cô Hoèn cấp áo trốn nhà ra đi, đoạn tuyệt với anh chồng lưng đen, khó bện, từ giã cái cảnh cà chua mắm mặn, với cái đời chân lấm tay bùn. Cô đi đâu? Bắn đi sáu bảy tháng trời, biệt vô âm tín khiến cho hai họ xảy nhiều điều xéch méch. Bỗng một hôm, lũ trẻ chăn trâu tới tấp chạy về làng, hoảng hốt báo:

"Có tây về làng ta!" Các tướng nấu rượu lậu nhón nhác xô nhau cất dọn giấu giếm, cả cái lão trùm Đầu đương du dương say tỉnh với mấy phen thuốc phiện ngang cũng vội nhóm dậy lên ra đầu nhà vớt cái hén thuốc xuống ao! Tây càng đi gần tới, lũ trẻ càng xô nhau chạy, mọi người đứng trong bụi hàng, hay nấp trong công nhìn ra:

Một anh tây lính mũi lõ râu xồm, mình cao, bụng phệ, dắt chiếc xe đạp đi bên cạnh một người đàn bà phần son sắc sỡ, quần áo lam, giày cao gót, chiếc ô xanh biếc, chiếu xuống bộ mặt phần bị mờ hôi loang lổ, bộ răng trắng nhom nhem khắp khểnh như rã rụa với bộ môi cong mỗi khi cười nói. Bộ răng ấy, bộ môi ấy đã làm cho dân làng nhận được là cô Hoèn, con ông dĩ Hoét! Đi sau là một cụ già khệ nệ vác chiếc va li to kẹch. Lũ trẻ quê ngờ nghếch chấp hai tay lên cổ, háp háp trông theo, các "chủ lò rượu" yên tâm, chỉ lão trùm Đầu tha thiết tiếc mấy phen thuốc phiện, giậm chân, đạp cẳng, lăm bầm chửi bâng quơ cho hả giận rồi vào! Một bữa cơm thết chàng rẻ mà cảnh nôn nao rộn rịp như trong làng có loạn, nào xua gà, đuổi cá, chuốc từ nải chuối, kén từ mớ rạ, vắt và nhất là ông anh đi lùng mua rượu, bánh. Trong khi ấy thì cô tây Hoèn dắt đực lang quân đi khắp đình chùa miếu mạo. Ông dĩ Hoét cũng áo the khăn lượt dẫn theo sau, giảng giải từ bệ tế thần nông tới văn chỉ tế thánh Không, mở rộng cửa đình cho con rẻ xem chỗ phụng tự, chỗ ăn ngồi. Sau những tiếng rụt rẻ nhỏ nhẹ của ông dĩ Hoét, cô Hoèn lại cong môi chĩa răng ra thông ngôn lại bằng một chuỗi tiếng bồi, lũ trẻ chạy theo xem cũng học lỏm được mấy chữ "lúy phe", "lúy điếc".

Bác lính tây lúc bấy giờ trông hiền lành ngoan ngoãn tẻ! Chẳng thế mà mỗi lần đi ra xa một tý, cô Hoèn gầm lên một tiếng "sê ghi" mà chậm lại, là cô nhả tiếng ta chửi thổng cho một hồi, chỉ thấy anh Tây há hốc mồm ra cười, chứ không hầm hầm độc dữ như mấy anh tây đoan về bắt rượu mọi ngày. Cô Hoèn càng thấy dân làng đổ ra xem, lại càng trở tiếng tây dữ! Vừa nói vừa khua tay múa chân cười nói tự nhiên, nhưng cũng nhiều người chê là lỗ bịch! Chiếc va li trong đựng những gì? Đó là những khí cụ văn minh của tây đủ cải hóa cả một gia đình ông dĩ Hoét! Đây thì đây: Cũn quý mà con gái và con rẻ đem lại cho ông: một cái kê pi, một cái cát két, hai thứ tiện dụng cho cha và anh lúc cày bừa, dùng nó che nắng mà không bị gió lật như đội nón, bốn chiếc bánh tô vàng đã cũ, hai cái sơ mi đàn ông, ba cái cốc sê viên đăng ten, trông cũng hay hay, bà dĩ Hoét tính không hay đom đàng, chỉ dẫn vài nước nâu là được một cái vừa làm áo vừa làm yếm, tiện biết bao! Đây lại hai đôi giày, một đôi bằng da dưới có đinh lờm chớm, đôi này ông dĩ sẽ dùng khi có đám thứ việc làm, còn đôi bằng túp thì để cho ông anh khi đi tuần có cái dùng cho đỡ xéo phải gai. Đến cái khăn bông tắm kích nỏ, tuy còn lành nhưng hân ố nhiều chỗ. Ông dĩ Hoét bảo:

Cái này nhản vài nước vô xỏ để mùa rét làm khăn bịt đầu thì ấm chán! Một cuộn tranh trong có đủ cả ảnh mấy tướng Foch, lờ lợt, những mẫu áo tây gọn ghẽ của hàng thợ may, cô Hoèn mắt trông, tay chỉ cho cả nhà xem những cái hay cái lạ trong quyền cát ta lô nào cái cối xay hạt tiêu, cái cối xay cà phê, cái cối vắt nước chanh, cái cối địa, cái phóng sét.

Ai cũng nắc nỏm khen cô thông minh sáng láng, giá không đi ra ngoài, thì đời nào biết được như thế! Cô lại quá cao hứng bắt ông bố đặt tên hai con chó. Một con đặt tên là con phốc để thay tên con cộc, một con đặt tên là ki ki để thay tên là cái! Vì cô rất ghét gọi chó mà lại cứ rống lên ê-ê, cộc-cộc! Cô bắt dọn riêng cho cô một cái chái nhà để cô đem bộ giường về kê, phòng khi đi về có chỗ nằm, hoặc khi chồng đi "man nọp" hay đi "câu lợn" thì cô về ở cho vui. Ngày vui ngắn chẳng đầy gang, vợ chồng cô sắp từ biệt ra đi, ông dĩ Hoét còn giữ lại việc trả của cho người chồng cũ. Cô tròn mắt nói:

"Thầy mẹ chúng nó, tôi lấy tây thì tôi tức là đầm ròi, đứa nào vô phúc thì động đến lông chân tôi mà chơi, thầy đừng lo! Việc làm ăn cứ chăm chỉ rồi có muốn tậu ruộng tậu vườn, nếu trong làng ai bán thì thầy cứ ra bảo tôi. Thầy này tuy khá, nhưng nó sắp phải về tây, chẳng bòn cũng thiệt".

- Thế "anh nó" không sang nữa ư? Rồi làm thế nào? - Không sang thì thôi, lấy thằng khác, cần gì! Trong khi nói chuyện anh tây lúi húi sửa cái xích xe đạp, cô Hoèn cầm cái ô tần mần xia xuống đất thành những lỗ con, rồi ngược mắt nói:

- Rồi tôi sẽ dắt díu cho lũ trẻ làng ta ra ngoài ấy, dạy dỗ cho tiếng tây thông thạo, phần son vào, ăn mặc vào rồi mỗi manh cho khéo, bùa thuốc cho linh, thay quyền cha mẹ chúng nó mà gả bán cho tây thì phải biết là khá!... Tôi gì mà cứ bắt chúng nó chăn trâu cắt cỏ ở chốn quê mùa này, khổ bỏ mẹ đi ấy.

Tiếng chuông xe đạp bấm kính coong, báo hiệu giục đi, cô Hoèn nhón mép nghiêng mình chào bố mẹ, bác lính tây ngả mũ, chia tay ra bắt tay ông dĩ Hoét mà bảo:

"Ông già bố cu tốt" kèm theo một tiếng cười ròn rã gửi lại cái nhà tranh. Lũ trẻ chạy theo một cách bạo dạn hơn!